

Överenskommelse mellan Region Skåne och Stiftelsen Skånska Landskap

Överenskommelse

Bakgrund

Regionfullmäktige beslutade 2010-06-29 om den administrativa och organisatoriska kopplingen mellan Region Skåne och skogs- och fritidsstiftelserna. Regionfullmäktiges beslut kompletterades 2011 genom att Stiftelsen Skånska Landskap och Regionstyrelsen tecknade ett avtal som gäller tills vidare med en ömsesidig uppsägningstid om 24 månader.

Avtalet ska kompletteras med uppdragsbeskrivning i överenskommelse mellan Regionala utvecklingsnämnden (RUN) och styrelsen för Stiftelsen Skånska Landskap (Stiftelsen), detta är en sådan överenskommelse.

Under perioden 2025–2028 ska inriktningen för arbetet, i den mån det finns utrymme enligt Stiftelsens urkund och stadgar, bidra till RUN:s prioritering *Bättre hälsa för fler*. Övriga prioriteringar för nämnden, som insatser gärna får ha positiv inverkan på, är *Ett konkurrenskraftigt näringsliv*, *Stärkt kompetensförsörjning* och *En sammanbunden arbetsmarknad*.

Samarbetet mellan Stiftelsen och Region Skåne är avgörande för det långsiktiga arbetet med folkhälsa och för att erbjuda möjlighet till rekreation. En betydande del av Stiftelsens verksamhet ligger i dess grunduppdrag, där huvudmålet är att säkerställa att deras områden är tillgängliga för invånarna. Detta syftar till att främja hälsan samtidigt som de värdefulla skogsmiljöerna bevaras, i linje med Stiftelsens och Region Skånes prioriteringar. Utöver detta arbetar Stiftelsen också aktivt med att möta aktuella samhällsutmaningar, vilka kan variera från år till år, men alltid med en central inriktning på att främja både naturen och människors välmående. Genom detta samarbete strävar både Region Skåne och Stiftelsen efter att belysa vikten av partnerskapet och att tydliggöra respektive parts roll.

Om Stiftelsen Skånska Landskaps verksamhet

Stiftelsen bildades år 2004 av Region Skåne med uppdrag att skydda, bevara, restaurera och utveckla natur- och kulturmiljöer samt stimulera det rörliga friluftslivet, främst inom markområden som stiftelsen äger. Folkhälsoperspektivet är särskilt viktigt.

Stiftelsen förvaltar ca 11 000 hektar mark och en betydande del utgörs av 19 strövområden, där alla har sin speciella karaktär. Närmare tjugo procent är formellt skyddad natur. Delar av marken ägs av Stiftelsen Skånska Landskap, som även förvaltar fem andra stiftelsers mark. Markerna används både för friluftsliv i Stiftelsens strövområden och för ett mångsidigt hållbart skogsbruk.

Verksamheten delas in i två huvudsakliga verksamhetsområden - en så kallad allmännyttig och publik del som rör rekreation och friluftsliv, och en del som rör egendomsförvaltning. För den allmännyttiga delen finns ett uppdrag och ett årligt anslag från Region Skåne. Stiftelsen söker också aktivt medel från olika håll samt bidrar när det är möjligt med eget kapital. I uppdraget ingår bland annat att underhålla, sköta och utveckla strövområden, driva och utveckla Fulltofta Naturcentrum, göra naturen tillgänglig samt bedriva och utveckla utomhuspedagogik med särskilt fokus på naturovana unga. Stiftelsen ansvarar även för koordinering och förvaltningen av rekreativa leder, där till exempel Skåneleden ingår.

Stiftelsen ansvarar för att sköta och utveckla markerna så att biologisk mångfald och olika landskapstyper bevaras och utvecklas. Det är också viktigt att vårda, synliggöra och öka framkomligheten till platser som är intressanta för besökare, som till exempel kultur- och fornminnen och värdefulla landskapsmiljöer.

Stiftelsen Skånska Landskap är markägare till drygt 2 300 hektar skog, åker och övrig mark, som omfattar delar av strövområdet Fulltofta och Fulltofta Naturcentrum. Enligt avtal med fem andra skogs- och fritidsstiftelser, med anknytning till Region Skåne, förvaltas ytterligare drygt 8 400 hektar mark. På markerna bedrivs det näringsverksamhet, skogsbruk. Skogsbruket är certifierat genom de båda certifieringssystemen FSC® (FSC-C103394) och PEFC™ (PEFC/05-22-6). Områden arrenderas också ut för jordbruk, fiske och jakt. Det finns löpande drift- och underhåll av alla de byggnader som finns på markerna.

Om Region Skånes verksamhet

Region Skåne har ansvar för att skapa förutsättningar för invånarna att kunna bo och verka i hela Skåne. Det regionala utvecklingsuppdraget är ett lagstadgat kärnuppdrag. Utöver arbetet med hälso- och sjukvård är det Region Skånes uppgift att samordna utvecklingsfrågorna i Skåne och leda arbetet med den regionala utvecklingsstrategin, Det öppna Skåne 2030 samt framtagandet av Regionplan för Skåne 2022–2040. Tillsammans med många andra aktörer skapar Region Skåne förutsättningar för ett Skåne med framgångsrika företag, jobb, utbildningstillfällen, förbättrad infrastruktur och kollektivtrafik, regional fysisk planering, kultur, miljö samt bättre liv och hälsa. Region Skåne driver samverkansarbete genom hälsosatsningen *Sätt Skåne i rörelse*. Genom samarbete med hälso- och sjukvården ges möjlighet att arbeta både hälsoförebyggande och behandlande med naturen som arena.

Region Skåne är utvecklingsansvarig och driver huvudmannaskap för Skåneleden, Sydostleden, Sydkustleden och Cykelleden Skåne och arbetar med insatser kopplat till stigcykling och paddling i syfte att sänka trösklar till naturvistelse och bidra till förbättrat psykiskt och fysiskt mående för Skånes invånare. Region Skåne samarbetar med Stiftelsen kring förvaltning och utveckling kring rekreativa leder i Skåne.

Årlig ersättning

Grunderna för ersättningen regleras i huvudavtalet mellan Regionstyrelsen och Stiftelsen Skånska Landskap. År 2024 uppgår ersättningen till 13 816 000 kronor. Enligt huvudavtalet ska uppskrivning ske årligen enligt vad som gäller Region Skånes verksamheter.

Åtterrapportering och arbetsform

Stiftelsen Skånska Landskap åtar sig till Region Skåne årligen redovisa resultat av insatser kopplat till budget. Regional utveckling åtar sig att två gånger per år delge RUN rapporteringen.

Två presidiummöten ska årligen hållas mellan RUN och Stiftelsen. Ett möte hålls under årets första kvartal och det andra i slutet av året, var av ett sker digitalt. Vid dessa träffar sker uppföljning av verksamheten samt dialog kring kommande verksamhetsår. Region Skåne redogör

också för dess verksamhet, mål och strategier, samt styrande dokument inom Region Skåne som har bäring på Stiftelsens uppdrag.

Under året sker löpande avstämning mellan medarbetare och chefer inom Region Skånes avdelning för regional utveckling och Stiftelsen.

Överenskommelsens giltighet

Denna överenskommelse gäller verksamhetsåren 2025–2028 efter det att respektive RUN och styrelsen för Stiftelsen antagit densamma.

Verksamhetens inriktning 2025–2028

Stiftelsens urkund och stadgar utgör tillsammans med *Regional utvecklingsstrategi – Det öppna Skåne 2030*, *Regionplan för Skåne 2022–2040* och *Handlingsplan 2030 för rekreativa leder i Skåne* en tydlig grund.

Skåne ska erbjuda goda förutsättningar för rekreation, återhämtning och fysisk aktivitet i natur- och kulturlandskapet. Aktörerna i Skåne ska arbeta för att bevara det skånska landskapet, dess särart och biologiska mångfald. Skåne ska ha en långsiktig hållbar markanvändning som ska säkra ett levande, varierat, mångfacetterat, biotoprikt landskap. En långsiktigt hållbar markanvändning har stor betydelse för regionens näringar, men också för friluftsliv, rekreation och kulturmiljö.

Öka tillgängligheten till natur- och strövområden

Utmaning

Tillgängligheten till naturen varierar i hög grad inom Skåne. Urbanisering bidrar till en ökad otrygghet och okunskap, dels kring var naturen är och vad man får lov att göra i naturen, dels om naturens positiva hälsoeffekter. Alla människor ska ha möjlighet att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet. Det är lika viktigt att långsiktigt förvalta utpekade områden som idag har god tillgänglighet, som att arbeta med ökad tillgänglighet till områden som idag saknar detta. Kollektivtrafiken spelar en viktig roll, så gör även arbetet med långsiktig planering, information samt kunskapshöjande åtgärder. Arbetet med att sänka trösklar och

tillgängliggöra såväl tätortsnära natur, som natur i mer avlägsna delar av regionen, blir allt viktigare.

Region Skåne åtar sig att:

- Genom regionplanearbetet och strategisk fysisk planering bidra till att tillgängliggöra natur för invånare.
- Ta fram och/eller sprida kunskap om naturens betydelse för hälsa till samarbetspartners och utpekade målgrupper.
- Verka för förbättrad nåbarhet till naturområden med kollektivtrafik.
- Driva huvudmannaskap och/eller utveckling av olika typer av rekreativa leder i hela Skåne för att möta invånare och besökares olika behov och intressen, samt verka för en jämlik tillgång till naturen.
- Initiera och driva satsningar för att sänka trösklar till naturvistelse, exempelvis genom promenadgrupper.
- Bedriva kommunikationsinsatser i syfte att främja naturvistelse.

Stiftelsen Skånska Landskap åtar sig att:

- Genomföra drift och underhåll av strövområden.
- Utveckla och förvalta leder för ett mångfacetterat friluftsliv (vandring, stigcykling, ridning, paddling).
- När och om så är möjligt, utveckla nya strövområden och stärka markinnehav exempelvis i tätortsnära lägen för att främja friluftsliv.
- Genomföra insatser i syfte att minska konfliktytor mellan friluftsutövare och vara en testmiljö för exempelvis utövning av olika aktiviteter på samma led.
- Koordinera, kvalitetssäkra och utveckla de rekreativa leder där Region Skåne har en samordnande roll.
- Hålla information (fysisk och digital) uppdaterad och tillgänglig.
- Verka för förbättrad nåbarhet till strövområden med kollektivtrafik.
- Arbeta med ett hållbart skogsbruk som samtidigt främjar friluftsliv där så är möjligt.
- Arbeta med tillgänglighet på lika villkor för människor med funktionsvariationer.
- Arbeta med klimatanpassning vid befintlig såväl som ny infrastruktur i strövområdena.

Riktade insatser med särskilt fokus på barn och unga

Utmaning

Skåne står idag inför en mängd utmaningar kopplat till levnadsvanor, livssituationer och livsstilsrelaterade kroniska sjukdomar med ökade sjukvårdskostnader som följd. Både fysisk och psykisk ohälsa sprider sig i befolkningen och allt längre ner i åldrarna. Med ökad risk för diabetes, depression, hjärt- och kärlsjukdomar, ensamhet, långtidsstress och minskat välmående behöver medvetenheten öka kring naturens positiva hälsoeffekter och konkreta insatser göras för ökad fysisk aktivitet och närvaro i naturen.

Anledningarna till att inte utöva friluftsliv kan vara många. Det kan röra sig om låg kännedom och okunskap, olika typ av rädslor, ointresse, fysiska och psykiska hinder, ekonomiska hinder, språkbarriärer och/eller ensamhet. Utmaningen är att skapa förutsättningar för friluftsliv för alla och nå rätt målgrupp vid rätt tidpunkt och på rätt plats.

Region Skåne åtar sig att:

- Driva insatser inom ”Sätt Skåne i rörelse” med naturen som arena för hälsofrämjande insatser kopplat till psykisk och fysisk hälsa
- Driva insatser inom Life Science och koppla insatser kring levnadsvanor med naturvistelse.
- Kommunicera (samt samverka kring kommunikation) mot invånare kring hälsofrämjande insatser samt kring rekreativa leder.
- Initiera och/eller, driva pilot- och utvecklingsprojekt med barn och unga som särskild målgrupp.

Stiftelsen Skånska Landskap åtar sig att:

- Rikta insatser för att nå dem som behöver det mest, som till exempel aktiviteter i strövområden.
- Genomföra utomhuspedagogisk verksamhet för en bred målgrupp.
- Samarbeta med organisationer som når särskilda målgrupper, exempelvis föreningar.
- Insatser för att lyfta naturen som en arena för främjande av hälsa, exempelvis inom arbetet med Fysisk aktivitet på recept, Naturunderstödd rehabilitering och skogsbad.

- Arbeta med kommunikation riktad till olika målgrupper, i samarbete med relevanta förvaltningar inom Region Skåne, organisationer med mera.
- Riktade insatser mot skolor, som exempelvis Femteklassare på Skåneleden.
- Rikta insatser för att minska ofrivillig ensamhet, exempelvis genom sociala aktiviteter med naturen som arena.
- Underlätta för föreningar och organisationer som erbjuder aktiviteter för allmänheten.

Utveckling

Utmaning

Det finns en ökad efterfrågan på naturnära friluftslivsupplevelser. Markägare och näringar inom olika områden såsom kultur, skogs- och naturvård och besöksnäringen har stor potential att möta den här efterfrågan. Genom strategiska samarbeten kan markerna användas som arena för rekreation, forskning, innovation, utveckling och utbildning.

Region Skåne åtar sig att:

- Driva och delta i strategiska samarbeten med relevanta parter.
- Delta i och även sammankalla relevanta nätverk, såsom Vandringsforum och Regionalt friluftsråd.
- Samverka med Visit Skåne för att bidra till att Skåne är en hållbar destination.
- Genom kommunikation och information stimulera till hållbara besök i naturen.

Stiftelsen Skånska Landskap åtar sig att:

- Driva och delta i strategiska samarbeten med relevanta parter.
- Utveckla lärandet genom kunskapsförmedling och exempelvis sprida kunskap om hur skogsbruket bedrivs.
- Samarbeten med utbildningar inom såväl skogs- och naturvård som inom skola, hälsa och besöksnäring med flera.
- Lyfta fram Stiftelsens relation till, och möjlighet att påverka, Region Skånes hälsouppdrag.
- Samverka med Visit Skåne för att bidra till att Skåne är en hållbar destination.

- Genom kommunikation och information stimulera till hållbara besök i naturen.
- Delta i relevanta nätverk, såsom Vandringsforum och Regionalt friluftsråd.
- Undersöka möjligheter att utveckla ett kunskapsstöd till kommuner i syfte att främja friluftsliv.
- Agera som arena för studier/forskningsprojekt på egna ägda marker.
- Verka för att alltmer samarbeten sker med forskning och utbildning inom skog, natur och sociala frågor

Hållbarhet och miljöhänsyn

Stiftelsens marker med skog, betesmarker och strandområden är med en klok och uthållig skötsel en förutsättning för att ge besökare en givande upplevelse i naturen. I markerna utvecklas skogsbruk och naturvårdsåtgärder tillsammans med forskning och myndigheter. Stiftelsen är en viktig aktör för att bevara och utveckla biologisk mångfald i det skånska landskapet. Det gäller i brukande i vardagslandskapet med en god hänsyn till natur- och kulturvärden, anläggande av våtmarker och avsättningar och anpassningar till besökare och naturvärden. I redan skyddade områden agerar Stiftelsen som markägare och reservatsförvaltare för att utveckla biologisk mångfald men arbetar även aktivt tillsammans med flera myndigheter för att skydda nya biologiskt värdefulla miljöer.

Region Skåne åtar sig att:

- I all sin verksamhet vara ett föredöme gällande miljö- och klimatfrågor och upprätta styrande dokument gällande dessa frågor såsom miljöpolicy och tillhandhålla miljöbevis.
- I allt arbete beakta de tre hållbarhetsdimensionerna samt målen i Agenda 2030.

Stiftelsen Skånska Landskap åtar sig att:

- I allt arbete beakta de tre hållbarhetsdimensionerna samt målen i Agenda 2030.
- I all sin verksamhet vara ett föredöme gällande miljö- och klimatfrågor och följa Region Skånes styrande dokument gällande dessa frågor.
- Svara för kvalitativ natur- och kulturmiljövård i strövområden, marker och på leder.

- Arbeta aktivt för att både anpassa och bromsa klimatförändringen med förändrade brukningsmetoder som hyggesfritt skogsbruk och blandskogar samt binda kol i nya våtmarker, med förlängda omloppstider och att säkra största möjliga kolbindning vid avyttring av olika virkessortiment.
- Förvalta och utveckla ekosystemtjänster kopplat till Stiftelsernas markinnehav.
- Bistå Region Skåne med kunskap gällande skogliga miljö- och hållbarhetsfrågor.
- Vid inrättande av skyddade områden på Stiftelsen marker verka för att reservatsföreskrifter, med hänsyn tagen till naturvärdena, inte ska begränsa det rörliga friluftslivet.
- Utveckla nya skogliga brukningsformer, exempelvis hyggesfria skötselmetoder och blandskog, för att anpassa skogarna till framtidens klimat och skapa attraktiva skogsmiljöer för besökare och gynna biologiska värden.
- Arbeta för ett fossilfritt skogsbruk i samverkan med sina entreprenörer.

Ramvillkor

- Verksamheter som helt eller delvis finansieras av Region Skåne ska ta ansvar för sin miljöpåverkan och bidra till att Region Skånes miljöpolicy och miljömål uppnås. Se Region Skånes miljöprogram: [Miljöprogram 2030 - Region Skåne \(skane.se\)](#)
- Verksamheter som får en summa av minst sex prisbasbelopp per tolv månadersperiod ska via Region Skånes Miljöbevis redovisa att de uppnår ovan krav. Mer information finns på Region Skånes webbplats: [Checklista för miljöbevis - Utveckling Skåne \(skane.se\)](#)

Anna Jähnke
Ordförande
Regionala utvecklingsnämnden
Region Skåne

Sven-Ingvar Borgqvist
Ordförande
Stiftelsen Skånska Landskap